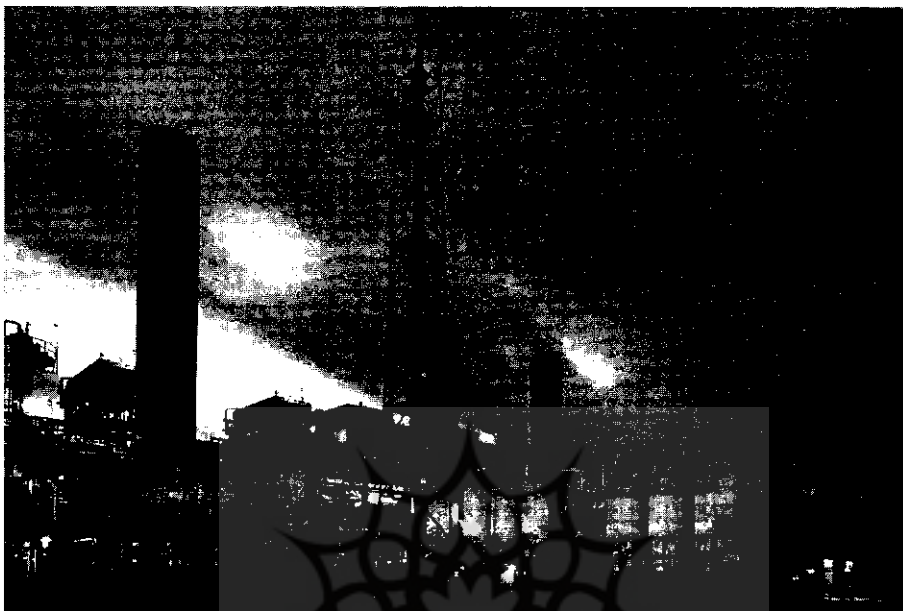

بررسی وضعیت شرکت‌های معظم نفتی

به نقل از بولتن تحولات بازار نفت، شماره ۲۷

مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی

صرفه‌جویی فراوان در هزینه‌های اکتشاف و تولید اعم از عملیاتی و غیرعملیاتی گردیده و بالطبع موجب افزایش بازده شرکت‌ها شده است.

اساساً عامل مهم در تصمیم‌گیری برای انجام سرمایه‌گذاری قیمت یک محصول و ثبات نسبی آن است. بنابراین در تعیین بازده یک پروژه، قیمت کالا نقش اساسی را ایفا می‌کند، به طوری که برای سرمایه‌گذاری در یک پروژه تا مرحله سودآوری، حداقل قیمت باید قابل دسترسی باشد. پس از سقوط قیمت‌ها در سال ۱۹۹۸، بسیاری از شرکت‌های نفتی سرمایه‌گذاری در پروژه‌های بالادستی صنعت نفت را از بعد اقتصادی در قیمت‌های ۱۲-۱۰ دلار توجیه‌پذیر می‌دانستند، ولی آنچه که در عمل اتفاق افتاد چنین نبود.

در اینجا با نگاهی اجمالی به وضعیت کلی شرکت‌های بزرگ نفتی، عملکرد آنان را از قبل از سال ۲۰۰۰ و سپس در نیمه اول سال ۲۰۰۰ مورد ارزیابی قرار می‌دهیم.

شرکت‌های بزرگ نفتی در سیر تکاملی صنعت نفت نقش مهمی را ایفا کرده‌اند. این شرکت‌ها با سرمایه‌گذاری‌های کلان در مناطق پرهزینه‌ای همچون دریای شمال، آلاسکا، خلیج مکزیک، خلیج گینه و... تولیدات جدیدی را وارد بازارهای مصرف نموده و از این طریق بقای خود را تضمین کرده‌اند. آنچه مسلم است، این شرکت‌ها معمولاً به صورت تجاری عمل کرده و در فعالیتهایی شرکت می‌جویند که دارای بازده باشد و اگر پروژه‌های توجیه اقتصادی نداشته باشد، رغبت چندانی برای سرمایه‌گذاری نخواهند داشت. هر چند عوامل سیاسی نیز در تصمیم‌گیری‌های آنان نقش دارد، ولی هزینه‌هایی را که برای این کار صرف می‌کنند، در جای دیگری باید آن را جبران نمایند. از آنجا که فعالیت و بقای مدیران به سودآوری شرکت بستگی دارد، لذا آن‌ها در صدد کاهش هزینه‌ها و افزایش سود می‌باشند. از طرف دیگر، طی دهه‌های گذشته با صرف هزینه‌های هنگفت، تحولی عظیم در تکنولوژی ایجاد گشته است که این امر به نوبه خود سبب

به این حداکثر در سال ۱۹۹۹ امکان‌پذیر گردید. ذخایر شرکت شل نیز طی دوره ۱۹۹۰-۱۹۸۰ به سرعت رشد یافت و از ۷/۲۲ به ۱۰/۱ میلیارد بشکه رسید، ولی پس از آن با روند نزولی مواجه گردید. با این وجود در نیمه

۱۹۹۹-۱۹۸۰ در محدوده ۱۱/۲-۹ میلیارد بشکه قرار داشت. هر چند در نیمه اول دهه ۱۹۹۰ ذخایر این شرکت رو به رشد گذاشت به طوری که در سالهای ۱۹۹۰ و ۱۹۹۹ سطح ذخایر شرکت مزبور کاهش نشان می‌دهد، اما دستیابی

ذخایر نفت^(۱)

در میان شرکت‌های بزرگ نفتی، ذخایر نفت شرکت‌های اکسان موبیل و شل بیش از بقیه است، به طوری که سطح ذخایر اکسان موبیل طی دوره

دوم دهه ۱۹۹۰ ذخایر این شرکت رو به رشد گذاشت به طوری که در سالهای ۱۹۹۸ و ۱۹۹۹ سطح ذخایر آن به ترتیب ۱۰/۰۳ و ۹/۷۸ میلیارد بشکه برآورد گردید. شرکت بی پی آمکو نیز که در سال ۱۹۸۰ ذخایری به میزان ۸/۲۳ میلیارد بشکه در اختیار داشت، به تدریج با کاهش ذخایر مواجه گردید، به طوری که طی دوره ۹۰-۱۹۸۱ سطح ذخایر آن در محدوده ۷/۵-۷ میلیارد بشکه قرار گرفت، ولی روند کاهشی به ویژه در نیمه اول دهه ۱۹۹۰ ملموس تر گردید. هرچند در نیمه دوم این دهه و تا سال ۱۹۹۸ ذخایر شرکت مزبور با رشد مواجه شد، ولی در سال ۱۹۹۹ سطح ذخایر نفت آن به ۶/۵۴ میلیارد بشکه تنزل یافت. ذخایر نفت شرکت‌های شورون و تگزاکو نیز روندی صعودی را نشان می‌دهد، به طوری که سطح ذخایر این دو شرکت که در سال ۱۹۸۰ به ترتیب ۱/۶۳ و ۲/۳۴ میلیارد بشکه بود، در سال ۱۹۹۹ به ۴/۷۸ و ۳/۲۸ میلیارد بشکه افزایش یافته است.

ظرفیت پالایش و تولید نفت

شرکت‌های معظم نفتی با توجه به حضور گسترده خود در بازار، اقدام به پالایش نفت خام در پالایشگاه‌های خود نموده و سپس با توجه به جایگاه‌های فروشی که در اختیار دارند، آن را در دسترس مصرف‌کنندگان قرار می‌دهند. بررسی ظرفیت پذیرش این شرکت‌ها برای پالایش مواد

نفتی نشان می‌دهد که در طول زمان آنان نه تنها اقدام به ظرفیت‌سازی جدیدی نکرده‌اند، بلکه اقدام به فروش پالایشگاه‌های خود و یا عدم استفاده از ظرفیت پالایشی نیز نموده‌اند.

آنچه مسلم است، شرکت‌های نفتی به طور فعالانه‌ای در امر فروش فرآورده شرکت دارند و هرچند ظرفیت پالایشی آنان کاهش نشان می‌دهد، ولی آمار فروش فرآورده‌های نفتی حاکی از تغییرات اندک آن است. شرکت‌های شورون، اکسان موبیل، بی پی آمکو و تگزاکو در فروش فرآورده‌های نفتی خود روندی صعودی داشته‌اند، اما شرکت شل با کاهش فروش فرآورده مواجه گردیده که کاهش ظرفیت پالایشی آن در این رابطه بی‌تأثیر نبوده است. جدول ۱، عملیات عمده شرکت‌های نفتی را در بخش بالادستی و پایین دستی صنعت نفت نشان می‌دهد.

خالص درآمد و میزان سرمایه‌گذاری

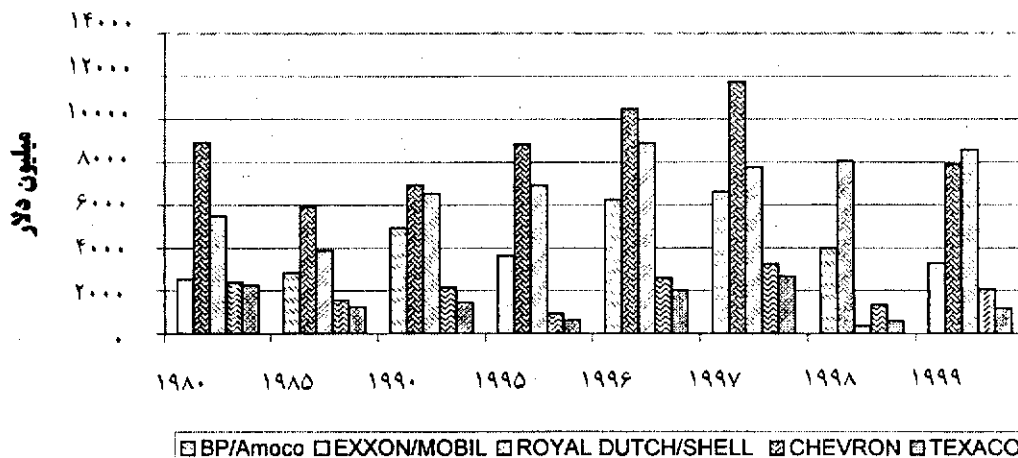
در میان شرکت‌های نفتی، دو شرکت اکسان موبیل و شل بالاترین درآمد خالص را کسب نموده‌اند. با این وجود، درآمد خالص این شرکت‌ها که عمدتاً از فروش نفت خام، فرآورده و محصولات پتروشیمی ناشی می‌شود، به دلیل افزایش یا کاهش قیمت‌ها با نوسان توأم بوده است. به طور مثال، در سال ۱۹۸۶ که قیمت نفت در سطح نازلی قرار داشت، درآمد اکثر شرکت‌های عمده به شدت کاهش یافت و تنها

شرکت‌های اکسان موبیل^(۲) و شل با کاهش شدید هزینه‌های خود موفق به کسب درآمد خالص بیشتری در آن سال شدند. شرکت‌هایی همچون بی پی آمکو و شورون نیز در سال مزبور با کاهش شدید درآمد خالص خود مواجه گردیدند، به طوری که در این سال به ترتیب حدود ۱/۳۸ و ۰/۵ میلیارد دلار از درآمدهای خالص خود را نسبت به سال قبل از دست دادند و شرکت تگزاکو نیز با زیان خالص ۱/۲۲۵ میلیارد دلاری مواجه گردید.

در سال ۱۹۹۸ نیز که قیمت‌ها به سرعت تنزل یافت چنین پدیده‌ای مشاهده می‌گردد، هرچند که در این سال شرکت‌ها متضرر نشدند، ولی درآمد خالص برخی از آنان به شدت کاهش یافت، به طوری که شرکت‌های شل، اکسان موبیل و بی پی آمکو به ترتیب با کاهش درآمدی معادل ۷/۴، ۳/۶۶ و ۲/۶ میلیارد دلار مواجه شدند. شرکت‌های شورون و تگزاکو نیز با کاهش درآمد مواجه گردیدند، به طوری که در این سال به ترتیب ۲/۰۸ و ۱/۹ میلیارد دلار از درآمد خالص خود را در مقایسه با سال قبل از دست دادند. این شرکت‌ها برای مقابله با این موقعیت، به شدت هزینه‌های خود را کاهش دادند و در حقیقت از افت شدیدتر درآمدهای خود جلوگیری نمودند. نمودار ۱، روند تغییرات درآمد خالص شرکت‌های عمده نفتی را در سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹ نشان می‌دهد.

نمودار ۱

روند تغییرات درآمد خالص شرکت‌های بزرگ نفتی در سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹

جدول ۱ - عملیات اصلی شرکت‌های عمده نفتی

۱۹۹۹	۱۹۹۸	۱۹۹۷	۱۹۹۶	۱۹۹۵	۱۹۹۰	۱۹۸۵	۱۹۸۰	
								بی‌بی‌اموکو:
۶۵۳۵	۷۳۰۴	۷۶۱۲	۷۳۲۵	۶۹۸۷	۷۳۱۳	۷۷۲۳	۸۲۳۴	ذخایر نفت خام و NGL ^(۱)
۳۳۸۰۲	۳۱۰۰۱	۳۰۳۷۴	۳۰۳۴۹	۲۹۵۳۴	۳۰۰۴۶	۲۹۵۵۶	۲۴۵۶۶	ذخایر گاز طبیعی ^(۲)
۲۰۶۱	۲۰۴۹	۱۹۳۰	۱۹۰۳	۱۸۷۳	۲۱۰۴	۲۱۷۵	۳۲۲۲	نفت خام تولید شده
۲۴۵۱	۲۶۹۸	۲۸۵۵	۲۶۸۴	۲۸۲۵	۲۷۵۳	۲۶۳۴	۲۸۶۵	نفت خام فرآوری شده
۵۰۰۲	۴۸۰۲	۴۶۷۴	۴۴۵۴	۴۳۵۱	۳۸۳۵	۳۵۲۷	۳۵۵۸	محصولات پالایشی به فروش رفته
								اکسان موبیل:
۱۱۲۶۰	۱۰۹۵۳	۱۰۲۷۹	۱۰۱۲۱	۹۶۵۷	۱۰۱۸۱	۱۰۲۲۹	۱۰۱۱۶	ذخایر نفت خام و NGL ^(۱)
۵۶۷۹۶	۵۸۰۰۶	۵۹۰۸۵	۵۸۶۰۵	۶۰۰۰۴	۶۲۲۴۹	۶۸۸۶۷	۵۹۹۹۷	ذخایر گاز طبیعی
۲۵۱۷	۲۵۰۲	۲۵۲۶	۲۴۶۹	۲۵۳۶	۲۴۹۱	۲۴۹۲	۲۱۳۴	نفت خام تولید شده
۵۹۷۷	۶۰۶۳	۶۲۰۲	۵۹۲۵	۵۷۸۰	۴۹۵۲	۴۴۹۳	۶۱۰۸	نفت خام فرآوری شده
۸۸۸۷	۸۸۷۳	۸۷۷۳	۸۵۵۵	۸۲۹۸	۷۲۸۳	۶۳۲۰	۷۲۰۷	محصولات پالایشی به فروش رفته
								توتال:
	۳۰۲۰	۲۸۴۰	۲۸۱۸	۲۷۸۹	۲۷۳۱			ذخایر نفت خام و NGL ^(۱)
	۱۱۵۷۵	۱۱۱۷۷	۱۰۱۹۲	۹۴۲۸	۵۱۵۶			ذخایر گاز طبیعی ^(۲)
	۵۶۳	۵۲۳	۵۱۰	۴۳۶	۴۱۱	۳۹۷	۹۲۷	نفت خام تولید شده
	۸۵۴	۹۱۶	۹۴۰	۸۸۶	۸۲۳	۵۹۴	۹۴۱	نفت خام فرآوری شده
	۱۴۰۳	۱۴۵۹	۱۴۶۰	۱۳۵۰	۱۲۰۱	۱۰۸۸	۱۳۰۹	محصولات پالایشی به فروش رفته
								رویال داچ شل:
۹۷۷۵	۱۰۰۳۱	۹۶۸۱	۹۴۳۵	۸۸۴۶	۱۰۱۰۷	۷۸۷۲	۷۲۲۳	ذخایر نفت خام و NGL ^(۱)
۵۸۵۴۱	۶۰۴۶۲	۵۶۱۳۱	۵۳۰۲۷	۴۷۶۰۷	۵۱۵۷۵	۳۹۹۵۱	۳۸۸۶۷	ذخایر گاز طبیعی ^(۲)
۲۲۶۸	۲۳۵۴	۲۳۲۸	۲۳۰۵	۲۲۵۴	۱۸۲۰	۱۵۲۰	۱۱۷۰	نفت خام تولید شده
۳۱۳۷	۳۲۰۷	۴۰۵۷	۳۷۷۱	۳۴۹۴	۳۲۱۸	۲۹۵۹	۳۳۸۲	نفت خام فرآوری شده
۵۳۶۶	۵۷۱۶	۶۵۶۰	۶۳۱۶	۵۹۷۱	۴۹۶۲	۴۱۰۵	۴۳۴۲	محصولات پالایشی به فروش رفته
								شورون:
۴۷۸۴	۴۶۹۶	۴۵۰۶	۴۳۶۴	۴۳۴۳	۳۱۵۶	۳۸۳۱	۱۶۲۶	ذخایر نفت خام و NGL ^(۱)
۹۰۵۶	۹۳۰۳	۹۹۶۳	۱۰۳۱۷	۱۰۰۷۰	۹۴۴۳	۹۹۹۴	۶۸۷۳	ذخایر گاز طبیعی ^(۲)
۱۱۲۷	۱۱۰۷	۱۰۷۴	۱۰۴۳	۱۰۰۱	۹۳۵	۱۳۳۹	۱۲۶۳	نفت خام تولید شده
۱۴۲۴	۱۳۴۴	۱۴۸۹	۱۴۸۸	۱۵۲۳	۱۹۰۰	۱۹۵۶	۲۱۸۶	نفت خام فرآوری شده
۲۳۸۴	۲۲۱۱	۲۲۸۱	۲۲۸۹	۲۳۴۶	۲۴۸۲	۲۵۷۱	۲۴۰۱	محصولات پالایشی به فروش رفته
								تگزاکو:
۳۴۸۰	۳۵۷۳	۳۲۶۷	۲۷۰۴	۲۶۵۸	۲۷۵۳	۳۳۳۳	۲۳۳۵	ذخایر نفت خام و NGL ^(۱)
۸۱۰۸	۶۵۱۷	۶۲۴۲	۵۹۷۳	۶۰۹۵	۶۱۳۸	۸۸۶۹	۱۰۸۳۸	ذخایر گاز طبیعی ^(۲)
۸۸۵	۹۳۰	۸۳۳	۷۸۷	۷۶۲	۸۱۰	۱۵۰۸	۳۳۱۶	نفت خام تولید شده
۱۴۹۱	۱۵۳۰	۱۵۵۱	۱۴۸۶	۱۴۸۱	۱۳۸۵	۱۸۴۸	۲۵۳۳	نفت خام فرآوری شده
۳۲۱۲	۲۸۸۸	۲۵۸۵	۲۵۵۳	۲۵۰۱	۲۱۹۸	۲۶۶۳	۲۸۲۴	محصولات پالایشی به فروش رفته

تذکر: ۱- داده‌ها شامل مشارکت شرکت‌ها در کلیه عملیات می‌باشد که در آن دارای منفعتی باشند.
 ۲- در مورد شرکت‌های اکسان، موبیل، شورون و تگزاکو، نفت خام تولید شده شامل گاز مایع طبیعی نیز می‌باشد.
 منابع: بولتن آماری سالانه اوپک

کاهش درآمدهای نفتی شرکتهای نفتی در سال ۱۹۸۶، تأثیرات نامطلوبی بر میزان سرمایه‌گذاری این شرکت‌ها به ویژه در بخش اکتشاف و تولید آن‌ها داشت، به طوری که بهبود قیمت‌ها در سال بعد نیز نتوانست آن را جبران کند و عمدتاً شرکت‌ها در دو سال بعد، یعنی در سال ۱۹۸۸، سرمایه‌گذاری خود را به سطح سال ۱۹۸۵ رساندند. این پدیده در سال ۱۹۹۸ نیز مشاهده می‌گردد، یعنی کاهش قیمت‌ها در سال ۱۹۹۸ به شدت بر سطح سرمایه‌گذاری این شرکت‌ها تأثیر گذاشت، به طوری که به جز شرکتهای اکسان موبیل و شل که اندکی بر سطح سرمایه‌گذاری خود در بخش اکتشاف و تولید افزودند، بقیه شرکت‌ها سرمایه‌گذاری خود را در امر اکتشاف و تولید کاهش دادند. در حالی که در سال ۱۹۹۹ قیمت‌ها اندکی بهبود یافت، ولی این پدیده سبب تجدیدنظر شرکتهای معظم نفتی در میزان سرمایه‌گذاری آن‌ها نگردید، به طوری که در سال ۱۹۹۹ سرمایه‌گذاری شرکتهای شل و بی‌پی آمکو در بخش اکتشاف و تولید به ترتیب ۴/۱۴ و ۴/۲۱ میلیارد دلار رسید که نسبت به سال ۱۹۹۸ به ترتیب ۲/۳۴ و ۲/۱۱ میلیارد دلار کمتر بود. شرکت اکسان موبیل نیز با ۸/۳۹ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در امر اکتشاف و تولید، نسبت به سال ۱۹۹۸ حدود ۵۳۵ میلیون دلار کمتر سرمایه‌گذاری کرد.

اما شرکتهای شورون و تگزاکو برخلاف سایر شرکت‌ها اقدام به افزایش سرمایه‌گذاری در بخش اکتشاف و تولید نمودند، به طوری که در این سال میزان سرمایه‌گذاری آنان به ترتیب به سطح ۴/۶۲ و ۲/۵۲ میلیارد دلار بالغ گردید که بیانگر ۱/۳۶ و ۰/۱۹ میلیارد دلار افزایش سرمایه‌گذاری نسبت به سال قبل است. نمودار ۲، میزان سرمایه‌گذاری شرکتهای بزرگ نفتی را در بخش اکتشاف و تولید در سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۸ نشان می‌دهد.

وضعیت سرمایه‌گذاری و تولید در سال ۲۰۰۰

در سالهای گذشته، شرکتهای نفتی به دنبال سرمایه‌گذاری برای تولیدات جدید بوده‌اند، ولی باتوجه به قیمت‌های بالای نفت (بیش از ۳۰ دلار در هر بشکه)، هنوز هم چندان اشتیاقی به این کار از خود نشان نمی‌دهند. طی نیمه اول سال ۲۰۰۰، تولید شرکتهای بزرگ نفتی کاهش یافته است، حتی این شرکت‌ها برای توسعه فعالیت‌های خود در آینده نیز سرمایه‌گذاری کمتری کرده‌اند. هرچند شرکتهای نفتی ادعا می‌کنند که با تمام توان کار می‌کنند، ولی تولید ۱۳ شرکت نفتی بزرگ که حدود ۱۷ درصد از تولید ۷۵ میلیون بشکه‌ای دنیا را در اختیار دارند، نسبت به سال ۱۹۹۹ حدود ۰/۷ درصد کمتر است.

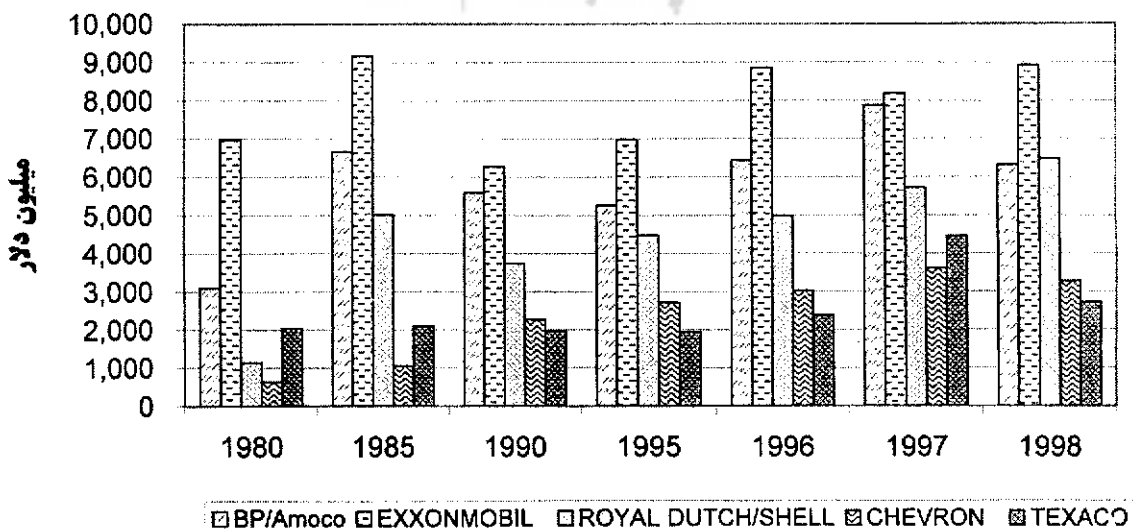
با توجه به کاهش قیمت‌ها در دو سال گذشته، سعی شرکتهای مزبور بر این بود که القا نمایند حتی سرمایه‌گذاری در محدوده قیمتی ۱۰-۱۲ دلار در هر بشکه نیز سودآور است، ولی آنچه در عمل دیده شد، احتیاط آنان در ارتباط با تولیدات خود در آینده بود. میزان سرمایه‌گذاری شرکتهای اکسان موبیل، بی‌پی و شل در بخش اکتشاف و تولید در شش ماه اول سال ۲۰۰۰، نسبت به مدت مشابه سال قبل در حدود ۲۰ درصد کاهش نشان می‌دهد، به طوری که در این سال مجموع سرمایه‌گذاری آن‌ها به رقم ۶/۹۱ میلیارد دلار رسید.

میزان سرمایه‌گذاری شرکت اکسان موبیل در بخش اکتشاف و تولید در نیمه اول سال ۲۰۰۰ معادل ۳۳ درصد کاهش یافته و به ۳ میلیارد دلار رسید که البته بخشی از آن به دلیل تکمیل پروژه‌های بزرگ و بخش دیگری از آن به دلیل احتیاط در انتخاب پروژه‌های دیگر بوده است. هرچند مسئولان این شرکت ادعا کرده‌اند که در باقیمانده سال، میزان سرمایه‌گذاری خود را افزایش خواهند داد.

البته میزان سرمایه‌گذاری شرکت بی‌پی در بخش اکتشاف و تولید، حدود ۱۸ درصد رشد نشان می‌دهد، به طوری که از سطح ۲/۰۳۲ میلیارد دلار در نیمه اول سال ۱۹۹۹ به ۲/۴۰۵ میلیارد دلار در نیمه اول سال ۲۰۰۰ افزایش یافته است.

نمودار ۲

میزان سرمایه‌گذاری شرکتهای بزرگ نفتی در بخش اکتشاف و تولید در سالهای ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۸

می‌کند، لذا سرمایه‌گذاری در این مناطق نیازمند قیمت‌های بالاتر نفت است. از آنجا که بی‌پی اخیراً در طرح‌های خود قیمت ۱۶ دلار در هر بشکه را مبنای محاسبات قرار داده است، می‌توان نتیجه گرفت که قیمت‌های کمتر از ۱۶ دلار سودآوری طرح‌ها را تضمین نمی‌نماید، لذا باید انتظار داشت که شرکت‌های دیگر نیز چنین تعدیلی را انجام دهند. بنابراین، با توجه به اینکه از یک طرف شرکت‌های نفتی در سال ۱۹۹۸ به دنبال کاهش شدید قیمت‌ها آسیب‌پذیر شده و قادر به حفظ سطح درآمد خود برای راضی نگهداشتن سهامداران خود نبوده‌اند و از طرف دیگر آشکار گردید که قیمت ۱۴-۱۲ دلار در هر بشکه سرمایه‌گذاری‌ها را توجیه نمی‌نماید، لذا قیمت‌های پایین نفت (کمتر از ۲۰ دلار در هر بشکه) نمی‌تواند منافع آنان را تضمین نماید و برای شرکت‌های نفتی آمریکایی این وضعیت حادتر است، مگر اینکه تحولات عظیم تکنولوژیکی هزینه‌های آنان را به شدت کاهش داده و بالطبع سود مورد انتظار را افزایش دهد. در غیر این صورت، شرکت‌های نفتی نیز همچون تولیدکنندگان اوپک و برخی از تولیدکنندگان غیر عضو اوپک، تمایلی به افزایش سرمایه‌گذاری و در نتیجه حفظ و یا افزایش تولید خود نخواهند داشت. ■

مهران امیرمعینی

منابع:

1. Annual Statistical Bulletin OPEC 1998
2. Thaddeus Herrick Despite Price Strike, Oil Firms Reduce Output, Exploration, www.public.wsj.com/n.../SB.....htm Wall Street Joirnal Interactive Edition
3. Financial News Foe Major Energy Companies, www.eia.doe.gov
4. Weekly Petroleum Argus. Petroleum Argus Different Issues
5. Oil Companies Financial Report

یادداشت:

۱. این ذخایر شامل مایعات گازی نیز می‌شود.
۲. گفتنی است که در سال ۱۹۸۶، شرکت موبیل با زیانی معادل ۲۶۰ میلیون دلار مواجه شد، اما شرکت اکسان درآمد خالصی معادل ۵/۳۶ میلیارد دلار داشت.

3. Archie Dunham

افزایش دهند و در نتیجه برای دستیابی به نفت خام جدید به زمان نیاز خواهد بود.

۱۸ ماه قبل. زمانی که قیمت‌ها پایین بود، اکثر کارشناسان عقیده داشتند که تولید در محدوده ۱۶-۱۴ دلار در هر بشکه سودآوری می‌باشد. بی‌پی نیز پروژه‌های خود را بر اساس ۱۱ دلار در هر بشکه بنا نهاد، ولی اکنون این رقم را به ۱۶ دلار افزایش داده است. آرچی دانهام^(۳)، رئیس و مدیر عامل کوئوکومی‌گوید: «بسیار در تنگنا بودیم، زیرا در پروژه‌های بزرگ هزینه‌های سنگینی را به امید قیمت‌های بالاتر نفت انجام داده بودیم.»

در هر حال، عوامل متعددی در کاهش میزان سرمایه‌گذاری این شرکت‌ها نقش داشته‌اند که شاید مهمترین آن‌ها جبران نشدن کاهش درآمدها در سال ۱۹۹۸ است، به طوری که هنوز هم نرخ بازگشت سرمایه به سطح سال ۱۹۹۷ نرسیده است. عامل دیگر، هزینه‌های مربوط به ادغامها است که خود سبب کاهش منابع در دسترس می‌گردد. از طرفی، شرکت‌های نفتی توجه خود را به بازشدن صنعت نفت حوزه خلیج فارس معطوف کرده و مترصد فرصت‌های سرمایه‌گذاری در این مناطق هستند، زیرا به نظر می‌رسد که اکتشاف و تولید در مناطق جدید هزینه‌های بسیار بالایی را طلب

شرکت شورون نیز در تلاش است تا با سرمایه‌گذاری در آب‌های عمق خلیج مکزیک نفت بیشتری به دست آورد، ولی میزان سرمایه‌گذاری این شرکت در شش ماه اول ۲۰۰۰ حدود ۱۶/۵ درصد کاهش یافته و به ۵/۲ میلیارد دلار رسیده است که سهم اکتشاف و تولید در این میان ۳/۶ میلیارد دلار بوده است. در حالی که تگزاکو با تکیه بر حوزه‌های نفتی خود در آمریکا سهم بازار خود را افزایش می‌دهد و با اختصاص دارایی‌های خود به حوزه‌های دورتر و سودآورتر در این کشور، توجه خود را به این مناطق بیشتر معطوف داشته است، با این وجود از معدود شرکت‌هایی است که میزان سرمایه‌گذاری خود را افزایش داده و به سطح ۱/۷۶۹ میلیارد دلار رسانده است که در این مورد ۲۱ درصد رشد نشان می‌دهد.

با این همه، تحلیلگران معتقدند که امکان افزایش تولید وجود دارد ولی نه به سرعت، زیرا اغلب شرکت‌های بزرگ نفتی طی سالهای ۹۸-۱۹۹۵، هنگامی که قیمت‌ها با ثبات بود تولید خود را افزایش دادند، ولی وقتی قیمت‌ها در سال ۱۹۹۸ سقوط کرد، آن را کاهش دادند. انتظار می‌رود که در سالهای آتی این شرکت‌ها میزان سرمایه‌گذاری خود را ۲۰-۱۰ درصد